

KINNITATUD
Kaitseliidu ülema 2024.a käskkirjaga
„Kaitseliidu matusejuhendi kinnitamine“

KAITSELIIDU MATUSEJUHEND

**Juhised seoses Kaitseliidu liikme
surma, matmise ja mälestamisega**

Kaitseliit
Tallinn 2024

SISUKORD

PREAMBUL	3
I ÜLDSÄTTED	3
Juhendi eesmärk, alus ja kasutamine ♦ Kaitseliidu tegevused oma liikme surma korral ♦ Kaitseliidu sõjaväelised auavaldused ♦ Viimse austuse avaldamise eest vastutav isik ♦ Kaitseliidu liikme surmast üksuse juhi teavitamise kohustus ♦ Surmateate edastamine omastele ♦ Mõisted	
II KAASTUNDE AVALDAMINE LAHKUNU OMASTELE	5
Kaastunde avaldamine ♦ Kaastundekiri ♦ Kaastunderaamat	5
III ÜKSUSE TEAVITAMINE OMA LIIKME SURMAST JA LEINA VÄLJENDAMINE ÜKSUSES ...	5
Üksuse teavitamine Kaitseliidu liikme surmast ♦ Leinalipp ♦ Leinaküünal ♦ Leinalindid sõidukitel ♦ Kriisinõustamine	
IV AUVAVALDUSED MATUSEL	6
Sümbolesemete asetamine sargale ♦ Üksuse pärja/mälestuskimbu asetamine ♦ Teenetemärkide väljapanek ♦ Lippude toomine tseremooniale ♦ Sargameeskonna rakendamine ♦ Auvalve korraldamine ♦ Saateüksuse auavaldus ♦ Mälestussignaali mängimine ♦ Aupaukude laskmine	
V KAITSELIIDU ESINDUSE OSALEMINE ÜKSUSE LIIKME MATUSEL	8
Kaitseliidu esindus omaste korraldatud matusel ♦ Kaitseliidu esindus riiklikul või riigiasutuse korraldatud matusel	
VI MATUSETSEREMOONIA KORRALDAMINE KAITSELIIDU POOLT	8
Matuse Kaitseliidu poolt korraldamise alus ♦ Matusetoimkond ♦ Matusetseremoonia kava ♦ Hauamatus ♦ Tuhastamismatus ♦ Tseremooniaruumi paigutus ♦ Orkestri osalemine ♦ Matusel osalevate Kaitseliidu liikmete riietus ja mütsi kandmine ♦ Pärjad matusetseremoonial ♦ Matusekolonni liikumine ♦ Peielaud	
VII MUUD OLUKORRAD	11
Endise Kaitseliidu liikme matmine ♦ Matus enesetapu korral ♦ Ümbermatmine ♦ Matus erandlikus olukorras	
VIII MÄLESTUSE HOIDMINE	12
Lahkunute mälestamine ♦ Kaitseliidu sümboli kasutamine hauatähisel	
IX MATUSE KORRALDAMISE KULUDE KATMINE	12
Kaitseliidu liikme matusekulud ♦ Rehabilitatsioon omastele (perele)	
LISAD	
1. Eesti lipu ja Kaitseliidu sümbolesemete asetamine sargale ja lipu kokkuvoltimine	
2. Teenetemärkide väljapanek	
3. Sarga kandmise rivivõtted	
4. Auvalve korraldamine, rivivõtted seismisel ja mõõkade hoidmisel	
5. Saateüksuse rivistamine ja auavalduse andmine	
6. Aupaukude laskmine	
7. Matusetseremoonia ülesehitus	
8. Matusetseremoonia kava näidis	
9. Sarga muldasängitamise kava näidis	
10. Sarga, inimeste, lippude jm paigutus tseremooniaruumis (joonis)	
11. Matusekolonni liikumine sarga tseremooniaruumist väljakandmisel (joonis)	
12. Sarga, inimeste, lippude jm paigutus kalmistul (joonis)	
13. Matusekäsu näidis	
14. Juhised haua kaevamise ja kääpa kujundamise kohta	
15. Tegevused ja vastutus seoses Kaitseliidu liikme surma ja matusega (tabel)	

PREAMBUL

Kaitseliidu tunnuslause „Eesti eest surmani!“ rõhutab kaitseliitlaste valmidust võidelda Eesti eest kõigest jõust ja kõigi vahenditega, täita oma kohust oma riigi, pere ja kaasinimeste ees kuni viimse hingetõmbeni.

Ühtlasi tuleb tunnuslause kõigile kaitseliitlastele meelde valmidust seista oma kaasvõitlejate kõrval kuni elutee lõpuni ja olla ka leinas üksteisele toeks. See põhimõte väljendub Kaitseliidust ja tema allorganisatsioonidest surma läbi lahkunud liikmetele viimse austuse avaldamises ning lahkunu omaste ja üksusekaaslaste toetamises.

I ÜLDSÄTTED

Juhendi eesmärk, alus ja kasutamine

1. Käesolev Kaitseliidu matusejuhend (edaspidi juhend) annab täpsemad juhised tegevusteks, mis on seotud Kaitseliidu tegev-, noor- ja toetajaliikme, auliikme ja Kaitseliidu Valgeristi I klassi kavaleri surmaga, tema matusel osalemise ja korraldamise ning omaste ja üksusekaaslaste toetamisega. Juhendit saab rakendada ka teistel matustel ja mälestustseremooniatel, kuhu Kaitseliit on osalusena kaasatud.
2. Juhendi aluseks on Kaitseliidu seadus ja kodukord, Kaitseliidu väljakujunenud traditsioonid ning muud valdkonda puudutavad otsused ja juhised, sh Kaitseväge riveeskiri ja Kaitsevälise matuse korraldamise juhend.
3. Naiskodukaitse, Noorte Kotkaste ja Kodutütarde liikme matuse puhul kohandatakse juhendit vastavalt nimetatud organisatsioonide struktuurile, võimalustele ja traditsioonidele.
4. Kaitseliidu teenistuses oleva tegevvälise matuse puhul kohandatakse juhendit vajadusel koos Kaitsevälise matuse korraldamise juhendiga.
5. Kriisi ja sõja olukorras rakendatakse juhendit vastavalt Kaitseliidu ülema juhiste, arvestades olusid ja võimalusi.

Kaitseliidu tegevused oma liikme surma korral

6. Kaitseliit avaldab oma surma läbi lahkunud liikmele viimset austust ning toetab lahkunu omakseid ja üksusekaaslaste järgmisel viisil (täpsem ülevaade on juhendi lisas, vt LISA 15):
 - 1) kaastunde avaldamine lahkunu omastele (pt II);
 - 2) üksuse teavitamine oma liikme surmast ja leina väljendamine üksuses (pt III);
 - 3) auavaldused matusel (pt IV);
 - 4) mälestuse hoidmine (pt VIII).

Kaitseliidu sõjaväelised auavaldused

7. Kaitseliidu sõjaväelised auavaldused on:
 - 1) sümbolsemete asetamine sargale;
 - 2) üksuse pärja/mälestuskimbu asetamine;
 - 3) teenetemärkide väljapanek;
 - 4) lippude toomine tseremooniale;
 - 5) sargameeskonna (ka pärja ja teenetemärkide kandjate) rakendamine;
 - 6) auvalve (auvahtkonna) korraldamine;
 - 7) saateüksuse auavaldus;
 - 8) mälestussignaali mängimine;
 - 9) aupaukude laskmine.
8. Kaitseliidu liikme matusel osalemisel või matusetseremoonia korraldamisel kasutatakse sõjaväelisi auavaldusi, lähtudes käesolevast juhendist ja sel määral, kuidas lahkunu omaksed

ja Kaitseliidu esindajad kokku lepivad. Seejuures on oluline arvestada lahkunu enda võimaliku teada olevat tahet ja omaste soove, samuti kohalikke olusid, võimalusi ja Kaitseliidu traditsioone.

Viimse austuse avaldamise eest vastutav isik

9. Surma läbi lahkunud Kaitseliidu liikmele viimse austuse avaldamise eest vastutab allüksuse (malevkond või üksikkompanii) juht, kelle üksusesse lahkunu kuulus või töötas. Juht otsustab matusel osalemise ja auavalduste kasutamise, konsulteerides vajadusel üksuse kaplani ja ringkonna veebliga. Kui matus toimub teise struktuuriüksuse piirkonnas (nt teise maleva piires), kooskõlastab vastutav üksuse juht teise struktuuriüksuse juhiga matusel osalemise ja auavalduste kasutamise ning koostöö ja toetuse vajaduse.

10. Kaitseliidu veebli, struktuuriüksuse juhi, auliikme, Kaitseliidu Valgeristi I klassi kavaleri, keskjuhatuse liikme ja vanematekogu esimehe surma puhul on vastutajaks Kaitseliidu ülem. Kaitseliidu ülema matuse korraldamise eest vastutab peastaabi ülem.

Kaitseliidu liikme surmast üksuse juhi teavitamise kohustus

11. Surma läbi lahkunud Kaitseliidu liikme pere teavitab surmajuhtumist lahkunu üksuse vahetat juhti, kes edastab surmajuhtumi info esimesel võimalusel oma struktuuriüksuse staabile. Staap teavitab surmajuhtumist lahkunu kõiki otseseid juhte.

Surmateate edastamine omastele

12. Kaitseliidu liikme teenistuses viibides või teenistuskohustuse täitmise tõttu hukkimise korral edastatakse surmateade ja muu juhtumit puudutav info esmalt lahkunu perele, enne avalikkuse teavitamist. Vajadusel annavad politsei või haigla asemel surmateate perele vahetult edasi Kaitseliidu esindajad, soovitavalt üksuse juht ja kaplan.

Mõisted

13. Mõistete kasutamine juhendis.

- a. **Omaksed** – surnu abikaasa, lapsed, vanemad, õde, vend, muu surnu lähedane isik tulenevalt tema elukorraldusest. Lahkunu pere all mõeldakse lahkunu lähemaid omakseid (leibkonda), kellega koos lahkunu elas.
- b. **Sstruktuuriüksus** – Kaitseliidu peastaap, maakaitseringkond, malev, Kaitseliidu kool, Küberkaitseüksus, Naiskodukaitse, Noored Kotkad ja Kodutütred. Käesolevas juhendis käsitletakse nais- ja noorteorganisatsioonide puhul struktuuriüksusena ka vastavate organisatsioonide ringkondi ja malevaid.
- c. **Allüksus** – Kaitseliidu peastaabi, malevate, Kaitseliidu kooli ja Küberkaitseüksuse allüksused vastavalt Kaitseliidu kodukorrale. Nais- ja noorteorganisatsioonide puhul mõeldakse allüksusena jaoskondi, malevkondi jt organisatsioonide allüksusi.
- d. **Struktuuriüksuse juht** – malevapealik, Kaitseliidu kooli pealik, Küberkaitseüksuse pealik; peastaabi ülem, Naiskodukaitse esinaine, Noorte Kotkaste ja Kodutütarde peavanem. Käesolevas juhendis käsitletakse nais- ja noorteorganisatsioonide puhul struktuuriüksuse juhina ka vastavate organisatsioonide ringkonna ja maleva juhte.
- e. **Hauamatus** – kaheosalisena matusetseremoonia: algusega tseremooniaruumis (kirik, kabel, tavandimaja vm) ja sarga muldasängitamine kalmistul.
- f. **Tuhastamismatus** – matus tseremooniaruumis (kirik, kabel, tavandimaja vm), mille järel sark saadetakse krematooriumisse tuhastamisele. Omastega kokkuleppel võib tuhastamismatusese hiljem järgneda eraldi urni muldasängitamise tseremoonia.
- g. **Kaitseliidu liikme matusega seotud väärtuspakett** – kaastundekiri omastele, pärg/kimp, sargalipp, Kaitseliidu käelint, vormimüts, Kaitseliidu sümbol hauatähisele.

II KAASTUNDE AVALDAMINE LAHKUNU OMASTELE

Kaastunde avaldamine

14. Kaitseliidu liikme surma korral avaldab tema koduüksuse esindaja Kaitseliidu nimel lahkunu perele kaastunnet vastavalt üksuses kehtestatud korrale või üksuse juhi korraldusele. Soovitavalt avaldab kaastunnet vahetu juht või üksuse kaplan. Ühtlasi täpsustatakse perega Kaitseliidu matusel osalemise/korraldamise küsimused. Võimalusel külastatakse lahkunu kodu, vajadusel toetatakse omakseid hingehoidlikult.

Kaastundekiri

15. Struktuuriüksuse poolt antakse lahkunu perele üksuse nimel kaastundekiri, millega tänatakse Kaitseliidu liikme panuse eest ja avaldatakse omastele kaastunnet. Kirja koostab struktuuriüksuse juht, kaplan või lahkunu enda allüksuse juht. Kiri võib olla paberkandjal või elektrooniline. Soovitav on kaastundekiri anda koos käelindiga üksuse esindaja poolt omastele üle matusel.

Kaastunderaamat

16. Kaitseliidu ülema, veebli, struktuuriüksuse juhi, auliikme, Valgeristi I klassi kavaleri, keskjuhatuse liikme ja vanematekogu esimehe surma korral antakse lahkunu perele kaastunderaamat, kuhu kirjutavad oma kaastundesooovid vahetu juht ja teised kolleegid. Matusel luuakse matuselistele võimalus kaastunderaamatusse sissekande tegemiseks. Kaastunderaamat antakse üle matusetseremoonia lõpus või peielauas.

III ÜKSUSE TEAVITAMINE OMA LIIKME SURMAST JA LEINA VÄLJENDAMINE ÜKSUSES

Üksuse teavitamine Kaitseliidu liikme surmast

17. Üksusekaaslaste ja kõrgema staabi informeerimine surmajuhtumist toimub vastavalt üksuses kehtestatud korrale või üksuse juhi korraldusele. Eelkõige tuleb tagada, et surmateade, aga ka matuse toimumise aeg, koht ja sellel osalemise info jõuaks lahkunu allüksuse kaaslasteni võimalikult kiiresti ja väärilt.

18. Kaitseliidu ülema, veebli, struktuuriüksuse juhi, auliikme, Valgeristi I klassi kavaleri ja keskorganite liikme surma puhul korraldab Kaitseliidu liikmete teavitamist peastaap.

19. Teiste Kaitseliidu liikmete surmateadet, nekroloogi ja matuseinfot jagatakse Kaitseliidu üldiste infokanalite kaudu vastavalt struktuuriüksuse juhi või Kaitseliidu ülema otsusele.

Leinalipp

20. Kaitseliidu ülema, veebli, struktuuriüksuse juhi, auliikme, Valgeristi I klassi kavaleri, keskjuhatuse liikme ja vanematekogu esimehe surma korral heisatakse leinalipud kõigi struktuuriüksuste keskuste territooriumitel. Leinalipp heisatakse pärast surmateate avaldamist kuni järgmise tööpäeva lõpuni ja matusepäeval kuni tööpäeva lõpuni.

21. Struktuuriüksuse juht, Kaitseliidu ülem või veebel võib anda täpsustavaid korraldusi leinalipu heiskamise kohta, sh leinalipu heiskamiseks teiste Kaitseliidu liikmete surma puhul.

Leinaküünal

22. Kaitseliidu ülema, veebli, struktuuriüksuse juhi, auliikme, Valgeristi I klassi kavaleri, keskjuhatuse liikme ja vanematekogu esimehe surma korral süüdatakse leinaküünal kõigi struktuuriüksuste staapides. Leinaküünal süüdatakse staabis võimalusel üldalal, kõigile staabi liikmetele ligipääsetavas kohas, tööpäeva ajaks. Leinaküünla juurde asetatakse võimalusel leinasümbolitega lahkunu foto ja kaastunderaamat, kui viimane on kasutusel.

23. Struktuuriüksuse juhi otsusel võib panna leinaküünla ja lahkunu foto välja ka struktuuriüksuse teiste liikmete surma korral.

Leinalindid sõidukitel

24. Mustad leinalindid kinnitatakse matusetseremoonial osalevatele sõidukitele matusepäeval kuni matusetseremoonia lõpuni. Struktuuriüksuse juht, Kaitseliidu ülem või veebel võib anda täpsustavaid korraldusi leinalintide kasutamise kohta.

Kriisinõustamine

25. Üksuse juht korraldab kriisinõustamise üksuses, vajadusel koordineerib toetust üksuse kaplan või peakaplan.

IV AUAVALDUSED MATUSEL

Sümbolesemete asetamine sargale

26. Sarga kaanele laotatakse austuse märgiks Eesti Vabariigi lipp (sargalipp või majalipp) ning sarga peatsisse lipu peale vormimüts ja Kaitseliidu käelint. Mõök (tupes) asetatakse sargale ohvitseri ja allohvitseri matusel. Lipp antakse omastele mälestuseks üle teenistuskohustuse täitmise tõttu hukkunud kaitseliitlase matmisel ja muudel puhkudel Kaitseliidu struktuuriüksuse juhi otsusel. Vormimüts, käelint ja mõök, kui need kuulusid lahkunule, antakse omastele üle koos välja pandud teenetemärkidega pärast matusetseremoonia lõppu. Täpsemad juhised sargalipu kasutamise ja kokku voltimise kohta on juhendi lisas, vt LISA 1.

27. Lipu voltimine toimub enne sarga hauda laskmist või krematooriumisse saatmist. Lipu võtab sargalt ja voldib kokku sargameeskond. Juhul kui lipp volditakse kokku juba enne sarga tseremooniaruumist välja kandmist, siis kannab sargameeskonna pealik kokku volditud sargalippu ja teisi sümbolesemeid matusekolonnis sarga ees.

Üksuse pärja/mälestuskimbu asetamine

28. Kaitseliidu liikme matusest osavõtmisel või matusetseremoonia korraldamisel tellitakse lahkunu jaoks üksuse pärg või mälestuskimp. Kui omaste soovil matusele pärgi ja lilli ei soovitata tuua (nt tuhastamismatuse puhul), tuuakse mälestuskimp.

29. Matusekolonnis kantakse üksuse pärga kahe üksuse liikme poolt.

30. Hauale pärja asetamisel ütleb üksuse esindaja, kelle nimel pärg asetatakse. Soovi korral ütleb ta lühikese järelhüüde, kooskõlastades oma sõnavõtu eelnevalt tseremoonia läbiviijaga.

Teenetemärkide väljapanek

31. Kaitseliidu liikmele omistatud (sh postuumselt) teenetemärgid asetatakse matusetseremooniaks alustel (teenetemärkide patjadele) kinnitatuna sarga jalutsisse.

32. Teenetemärkide järjestamine alustel ja matusekolonnis (täpsemad juhised on juhendi lisas, vt LISA 2):

- 1) Eesti riiklikud teenetemärgid;
- 2) Kaitseliidu Valgerist;
- 3) Kaitseministeeriumi, Kaitseväge ja teiste riigiasutuste teenetemärgid;
- 4) Kaitseliidu teenetemärgid;
- 5) välisriikide teenetemärgid;
- 6) muude organisatsioonide annetatud teenetemärgid.

33. Teenetemärke kantakse matusekolonnis tseremooniaruumist kuni sargasõidukini.

Lippude toomine tseremooniale

34. Kõigi Kaitseliidu liikmete matusetseremooniale on soovitatav tuua Eesti Vabariigi lipp.

35. Üksuse lippude kasutamine:

- a. **allüksuse lipp** tuuakse soovi korral ja vastutava allüksuse juhi otsusel üksuse liikme matusele;

- b. **struktuuriüksuse lipp** tuuakse struktuuriüksuse juhi ja juhatuse liikme matusele. Struktuuriüksuse lippu võib soovi korral ja struktuuriüksuse juhi otsusel tuua ka teiste üksuse liikmete matusele;
- c. **Kaitseliidu lipp** tuuakse Kaitseliidu ülema, veebli, struktuuriüksuse juhi, keskorganite liikme, auliikme ja Valgeristi I klassi kavaleri matusetseremooniale.

36. Kaitseliidu ülema ja veebli matusetseremooniale tuuakse Kaitseliidu ja kõigi struktuuriüksuste lipud. Struktuuriüksuse juhi matusetseremooniale tuuakse Kaitseliidu, struktuuriüksuse ja selle kõigi allüksuste lipud.

37. Varasemate koduüksuste (sh Kaitseväge struktuuriüksuste) lippe, samuti teiste organisatsioonide lippe, kasutatakse matusetseremoonial kokkuleppel matusetseremoonia eest vastutajaga.

38. Lipuvarda ülemisse otsa kinnitatakse mustad leinalindid (laius 5 cm ja pikkus u 3 m).

39. Soovitav on Eesti ja/või üksuse lippu tuua matusetseremooniale koos liputoimkonnaga. Sel juhul liputoimkond hoiab lippu/lippe tseremooniaruumis nähtaval väarikas kohas. Tseremoonia ajaks võib ka lipud asetada alusele. Sarga väljakandmisel liigub liputoimkond lipuga kõige ees või seisab saateüksuse juures või asemel. Kui tseremooniale tuuakse rohkem lippe, on soovitatav lipud asetada tseremooniaruumi välisukse juurde saateüksuse juurde või moodustada nendest spaleer sarga tee.

40. Lipu ilma liputoimkonnata tseremoonial kasutamisel tuuakse lipp või lipud tseremooniaruumi soovitatavalt enne sarga sisse kandmist ja viiakse ära pärast tseremoonia lõppu. Tseremoonia ajal on lipp/lipud alusel.

Sargameeskonna rakendamine

41. Sargameeskonda kuulub 6 sarga kandjat pealiku juhtimisel, vajadusel ka vahetusmeeskond. Sargameeskond kannab sarka, laseb sarga hauda, vajadusel osaleb auvalves ja ka haa kinni ajamisel.

42. Sargameeskond kannab sarka võimalusel õlgadel. Sarka kantakse ja transporditakse jaluts ees. Täpsemad juhised sarga kandmise ja käskluste kohta on juhendi lisas, vt LISA 3.

Auvalve korraldamine

43. Kaitseliidu liikme matusel pannakse võimalusel sarga juurde 2-6 liikmeline auvahtkond (autunnimehed).

44. Auvahtkond seisab paljastatud peaga ja valvelseisangus kahel pool sarka, näoga jalutsi suunas. Ohvitserid võivad seista mõõkadega. Auvahtkonna vahetust juhivad auvahtkonna pealik. Täpsemad juhised on juhendi lisas, vt LISA 4.

45. Auvahtkond seisab tseremooniaruumis oma kohtadel matuseliste kogunemise ajal. Auvahtkonda vahetatakse vastavalt vajadusele ja võimalustele. Matusetseremoonia ajaks võib auvahtkond lahkuda.

46. Võimalusel saadab auvahtkond sarka ka matusekolonnis, liikudes mõlemal pool sarka.

Saateüksuse auavaldus

47. Surma läbi lahkunud Kaitseliidu liikme saatmiseks ja viimse austuse avaldamiseks saateüksuse moodustamise, selle suuruse ja lipu kasutamise otsustab vastava üksuse juht, arvestades saateüksuse rivistamise traditsioone ja üksuse võimalusi.

48. Saateüksus rivistub matusetseremoonia puhul tseremooniaruumi juurde nii, et sarga väljakandmisel on võimalik seda rivi eest mööda (või spaleeri keskelt läbi) kanda. Saateüksus seisab rindegas sargasõiduki (ärasõidu) suunas. Kalmistul seisab saateüksus hauaplatsi läheduses nagu kalmistu planeering seda võimaldab. Täpsemad juhised saateüksuse rivistamise ja auavalduse kohta on juhendi lisas, vt LISA 5.

Mälestussignaali mängimine

49. Mälestussignaali mängib trompetist signaali „Head ööd”, peetakse vaikushetk 30 sekundit ja trompetist mängib signaali „Äratus”. Mälestussignaali ajal seisavad kaitseväelased valvelseisangus ja käsi tervitusasendis.

50. Mälestussignaali kasutatakse matusetseremoonia lõpus. Mälestustseremooniatel mängitakse mälestussignaali enne pargade asetamist või ühe pärja asetamise puhul pärja asetaja auavalduse ajal.

Aupaukude laskmine

51. Kolm aupauku lastakse Kaitseliidu liikmele, kui matusel osaleb saateüksus.

52. Aupauke lastakse sarga (urni) haudalaskmise ajal. Tuhastamismatuse puhul lastakse aupauke pärast matusetseremooniat, kui sark asetatakse sargasõidukile või saadetakse tseremooniaruumist otse krematooriumisse.

53. Aupauke lastakse käsitulirelvast. Kaitseliidu ülema ja kõrgema ohvitseri matusel lastakse aupauke vaheldumisi käsitulirelvadest ja suurtükkidest, kolm kogupauku mõlematest. Täpsemad juhised aupaukude laskmise kohta on juhendi lisas, vt LISA 6.

V KAITSELIIDU ESINDUSE OSALEMINE ÜKSUSE LIIKME MATUSEL

Kaitseliidu esindus omaste korraldatud matusel

54. Juhul kui Kaitseliidu liikme matust korraldavad lahkunu omaksed ise, osalevad lahkunu allüksuse kaaslastel tseremoonial vastavalt võimalustele ja omastega kokkuleppele.

55. Soovitavalt osaleb matusel üksuse delegatsioonina vähemalt kaks üksuse esindajat, kes toovad pärja/kimbu, mälestusesemed ja/või annavad omastele üle kaastundekirja.

56. Nimetatud matusetseremoonial kasutatakse auavaldusi omastega kokkuleppel käesoleva juhendi sätestatud korras vastavalt allüksuse võimalustele ja tseremooniaruumi tingimustele. Soovitav on kokku kutsuda vähemalt sargameeskond ja auvahtkond (samad inimesed võivad täita mõlemaid ülesandeid).

Kaitseliidu esindus riiklikul või riigiasutuse korraldatud matusel

57. Kui Kaitseliit on kaasatud osalema riiklikul või mõne teise valdkondliku riigiasutuse (nt PPA, Päästeamet) korraldatud matusetseremoonial, lepatakse korraldajaga eelnevalt kokku Kaitseliidu esindajate ülesanded, vastutus ja auavalduste kasutamine (nt osalemine sargameeskonnas ja auvalves, saateüksuse auavaldus jms).

VI MATUSETSEREMOONIA KORRALDAMINE KAITSELIIDU POOLT

Matuse Kaitseliidu poolt korraldamise alus

58. Kaitseliidu aukohus on korraldada auavaldustega matusetseremoonia Kaitseliidu ülematele, veeblitele, auliikmetele, Valgeristi I klassi kavaleridele ja ametis olevatele struktuuriüksuse juhtidele.

59. Teenistusülesannete täitmisel hukkunud, rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil ja Eesti sõjalisel kaitsmisel langenud Kaitseliidu liikme matused korraldab Kaitseliit vastavalt seaduses ette nähtud tingimustele ja käesolevale juhendile.

60. Kaitseliidu ülema või struktuuriüksuse juhi otsusel võib korraldada matust ka ametis olevate Kaitseliidu keskorganite liikmete, allüksuse juhtide ja teiste Kaitseliidu liikmete surma korral.

Matusetoimkond

61. Struktuuriüksuse juht määrab matuse korraldamise eest vastutava isiku ehk matusetoimkonna pealiku/juhi (nt Kaitseliidu veebel, struktuuriüksuse juht või tema abi/asetäitja/kohusetäitja), matust korraldava üksuse ja seda toetavad üksused.

62. Matuse korraldamiseks moodustatakse matusetoimkond, kuhu kuuluvad: matusetoimkonna pealik, tseremooniapealik, kaplan, üksuse veebel, võimalusel ka sargameeskonna, auvahtkonna ja saateüksuse pealikud (esindajad), protokollispetsialist ja kommunikatsioonispetsialist.

63. Matusetseremoonia läbiviimise aeg, koht, matmispaik ja tseremoonia formaat (hauamatus/tuhastamismatus, kiriklik/ilmalik talitus) lepatakse kokku lahkunu omastega, kas kaplani või tseremooniapealiku poolt.

64. Matusetoimkonna pealik:

- 1) koordineerib matuse ettevalmistamist ja tseremoonia läbiviimist ning valmistab ette matusekäsu;
- 2) koostab matuse eelarve ja kooskõlastab matusega seotud kulud struktuuriüksuse poolt määratud isikuga;
- 3) korraldab matusega seotud sammud: tseremooniaruumi broneerimine, surnukeha hoidmine külmkambris, ettevalmistus ja asetamine sarka, haua kaevamine või tuhastamine, kaastunde avaldamise ajalehtedes, teenetemärkide aluste laenutamine, lippude toomine ja liputoimkondade määramine, sargameeskonna, auvalve ja saateüksuse moodustamine, orkestri kaasamine, sarga, korraldusmeeskonna ja pärgade transport, vajadusel transport ka omastele, tseremooniaruumi juures parkimise korraldus, meditsiiniline toetus tseremoonial ja muu matuse logistika;
- 4) korraldab tarvikute hankimise: sark, sargalipp, foto, üksuse pärg;
- 5) määrab vajadusel ühe ohvitseri või allohvitseri tseremooniapealikuks või täidab ise tema ülesandeid;
- 6) määrab vastavalt vajadusele endale teisi abilisi.

65. Kaplan:

- 1) suhtleb lahkunu omastega, koordineerib nendega matuse ettevalmistuse, läbiviimisega ja peielauaga seotud asjaolusid;
- 2) koostab matusetseremoonia kava ja vajadusel laululehe/mälestuslehe ning korraldab selle trükkimise;
- 3) viib läbi vaimuliku talituse või kutsub selle pidamiseks omaste poolt soovitud kiriku või usuühingu vaimuliku. Juhul kui omaksed soovivad ilmalikku talitust, on kaplan vajadusel nõustavas rollis.

66. Tseremooniapealik:

- 1) juhib tseremooniaruumi ettevalmistamist ning lippude, pärgade, teenetemärkide (ja lahkunu foto) paigutamist ettenähtud kohale;
- 2) koordineerib tseremooniale saabujate uksel vastuvõtmist, pärgade sarga juurde paigutamist ja matuseliste ettenähtud kohtadele juhatamist ning hoolitseb üldise korra eest tseremooniaruumis, samuti koordineerib saateüksuse (ja orkestri) oma kohale rivistumist, matusekolonni moodustamist ja liikumist, kalmistul muldasängitamisel üksuste ja saatjate paiknemist ja tegevusi, vajadusel annab märguande aupaukude laskmiseks;
- 3) enne matusetseremooniat harjutab sargameeskonnaga ja matusekolonni meeskonnaga ettenähtud tegevusi.

Matusetseremoonia kava

67. Matusetseremoonia ülesehitus, auavalduste kasutamine, sõnavõtjad ja muusika, vaimulikliku/ilmaliku talituse ning järelhüüete järjekord lepatakse eelnevalt kokku, kooskõlastatakse omastega ja soovitavalt koostatakse kirjalik tseremooniakava. Täpsemad juhised ja tseremooniakava näide on juhendi lisa, vt LISAD 7-12.

Hauamatus

68. Kui surma läbi lahkunud Kaitseliidu liige maetakse sargaga kalmistule, korraldatakse nn hauamatus: matusetseremoonia esimene osa koos auavaldustega toimub kirikus, kabelis või muus avaras ja väärikas ruumis või õues; tseremoonia teine osa toimub kalmistul, kuhu sark mulda sängitatakse. Juhul kui omaksed soovivad sarga muldasängitamist toimetada privaatsemas ringis (perekondliku talitusena), siis tehakse kooskõlastatud auavaldused tseremooniaruumis ja sarga välja kandmisel nagu tuhastamismatusel.

69. Juhul kui Kaitseliidu liikme surnukeha on enne matusetseremooniat juba tuhastatud, peetakse matusetseremoonia urniga. Matusetalituse ja urni muldasängitamine toimuvad sama kava järgi nagu hauamatus. Sargameeskond (urnikandjad) on vaid ühe- kuni kaheliikmeline.

Tuhastamismatus

70. Kui Kaitseliidu liikme surnukeha tuhastatakse, korraldatakse nn tuhastamismatus. Matusetseremoonia koos auavaldustega võib toimuda nii krematooriumis kui ka muus sobivas paigas (kirikus, kabelis, muus avaras ja väärikas ruumis või õues).

71. Hilisemat urni muldasängitamist koordineerib kaplan lahkunu omastega. Kui soovitakse, peetakse asjakohane tseremoonia. Auavaldusi kasutatakse sõltuvalt olukorrast ja kokkulepest omastega ning arvestades põhimõtet, et ei korrata auavaldusi, mida juba matusetseremoonial kasutati.

Tseremooniaruumi paigutus

72. Tseremooniaruum valmistatakse ette enne sarga kohale toomist. Sark asetatakse vastavale alusele (sarga jaluts väljaliikumise suunas). Täpsem paigutuse näidis on juhendi lisa, vt LISAD 10, 11 ja 12. Lahkunu foto, kui seda kasutatakse, võib asetada sarga juurde või kaastunderaamatu lauale.

73. Lahkunu omaksed ja lähimad sugulased istuvad soovitavalt vahekäigust paremal pool esimestes pingiridades. Kaitseliidu esindajad ja teised ametlikud külalised istuvad vahekäigust vasakul pool esimestes ridades. Teised matuselised istuvad ülejäänud kohtadel.

Orkestri osalemine

74. Kaitseliidu liikme matusel kasutatakse Kaitseliidu või muud orkestrit vastavalt võimalusele ja vajadusele. Soovitav on kaasata matusetseremooniale trompetimängija mälestussignaali mängimiseks.

Matusel osalevate Kaitseliidu liikmete riietus ja mütsi kandmine

75. Kaitseliidu liikme matusel kantakse üldjuhul välivormi või tumedat ülikonda Kaitseliidu käesidemega. Nais- ja noorteorganisatsiooni liikmed kannavad pidulikku vormi ühtset kokku lepitud pidulikku riietust.

76. Kaitseliidu ülema, veebli, struktuuriüksuse juhi, Kaitseliidu auliikme, Valgeristi I klassi kavaleri ja keskorganite liikme, samuti teiste vanem- ja kõrgemate ohvitseride matusel kannavad matusetoimkonna, sargameeskonna, auvahtkonna ja liputoimkondade liikmed ning struktuuriüksuste esindajad pidulikku tavavormi. Matusetoimkonna pealik annab riietuse kohta täpsustavad korraldused.

77. Tseremooniaruumis võetakse vormimüts peast. Sargameeskond, kui sarka kantakse tseremooniaruumi ja sealt välja, kannab liikumise ajal vormimütsi peas. Kalmistul ja mujal välitingimustes toimuval tseremoonial kantakse vormimütsi peas.

78. Tava kohaselt võtavad õues (kalmistul) toimuval tseremoonial Kaitseliidu meessoost liikmed vormimütsi peast palve ajal ja kolme mullapeotäie hauda viskamise ajal.

Pärjad matusetseremoonial

79. Kaitseliidu liikmetest pärjakandjad kannavad Kaitseliidu ja lahkunu omaste soovil ka pere pärga/pärgasid (kaks kandjat pärga kohta), vajadusel Vabariigi Presidendi, Vabariigi Valitsuse ja/või kaitseministeeriumi pärga. Teiste riiklike asutuste pärgade kandmine lepitakse eelnevalt kokku matusetöimkonna pealikuga.

80. Sarga tseremooniaruumist väljaviimisel kantakse pärgasid matusekolonnis või moodustatakse pärgadest spaleer tseremooniaruumi või välisukse juurde. Kui pärjad viiakse kalmistule ühise sõidukiga (nt tuhastamismatuse puhul viiakse pärjad lahkunu urni tulevasele hauaplatsile), võib matusekolonni välja liikumisel jätta pärjad tseremooniaruumi oma kohale. Pärast matuseliste väljumist korraldab sargameeskond pärgade viimise kalmistule.

Matusekolonni liikumine

81. Matusekolonni (matuserongi) järjestus: 1) Eesti lipp (ja üksuse lipp) 2) kaplan, matusekõneleja või tseremooniapealik, 3) teenetemärkide kandjad, 4) sargameeskond sargaga, 5) omaksed, 6) Kaitseliidu ametlikud esindajad, [7) orkester, 8) saateüksus, 9) pärjad] ja 10) teised saatjad. Kui matusekolonnis soovitakse kanda hauatähist, kantakse seda matusekolonni ees.

82. Sarga transport külmkambrist tseremooniaruumi ja sealt kalmistule või krematooriumisse toimub sargaautoga. Kõrgema ohvitseri auastmes Kaitseliidu liikme sark viiakse kalmistule suurtükilafetil. Matuserongi (autokolonni) järjestus: 1) sargasõiduk, 2) auto(d) omastega, 3) auto(d) sargameeskonna ja kaplaniga, 4) autod teiste matuselistega.

Peielaud

83. Omaste kutsel osalevad Kaitseliidu esindajad (üksusekaaslased) peielauas. Soovitavalt osaleb koosviibimisel vähemalt üksuse esindaja (vahetu juht), tseremooniapealik ja/või kaplan. Kaitseliidu esindajal on soovitatav öelda järelhüüe (lauakõne) peielaua alguses või muul sobival ajal. Esindus osaleb peielauas kuni kohvi serveerimiseni, seejärel võivad nad lahkuda. Kaplan jääb vajadusel omaste juurde kuni peeliste lahkumiseni.

VII MUUD OLUKORRAD

Endise Kaitseliidu liikme matmine

84. Kaitseliidust omal soovil lahkunud isikule on võimalik omastega kokkuleppel korraldada auavaldusi, kui lahkunu on olnud Kaitseliidu liige vähemalt 10 aastat või keda on autasustatud Kotkaristi või Kaitseliidu Valgeristi teenetemärgiga. Struktuuriüksuse juht, kelle üksusesse lahkunu viimati kuulus, otsustab auavalduste üksikasjad, sh võimalike kulude katmise.

Matus enesetapu korral

85. Enesetapu läbi hukkunud Kaitseliidu liikme matusel osalemise ja/või korraldamise juures tuleb arvestada surma asjaolusid (motiivid, lahkunu tervislik ja hingeseisund, võimalik õnnetus). Enesetapu läbi hukkunu matuse eesmärk on lohutada ja toetada leinavaid omakseid ja üksusekaaslast, väljendada hukkunu suhtes inimlikku lugupidamist ja mätta ta kohase väärikusega.

86. Matusetseremoonial osaletakse ja auavaldusi korraldatakse arvestades omaste soove ja Kaitseliidu traditsioone. Auavalduste puhul juhindutakse lihtsuse põhimõttest.

Ümbermatmine

87. Kaitseliidu liikme säilmete välismaalt kodumaale toomisel või kodumaal toimuval ümbermatmisel peetakse omastega kokkuleppel mälestustseremoonia asjakohaste auavaldustega. Kui on teada, et ümbermaetavale ei toimunud tema matmisel auavaldustega matusetalitust (nt

vangilaagris hukatu puhul), peetakse ümbermatmisel korrakohane matusetalitus koos sobivate auavaldustega.

88. Ümbermatmise korral otsustab Kaitseliidu osalemise, auavalduste kasutamise ja võimalike kulude katmise struktuuriüksuse juht, kelle vastutusalal ümbermatmine toimub.

Matus erandlikus olukorras

89. Kui surnukeha ei ole leitud ja ta on tunnistatud surnuks (nt uppunu on jäänud merre, hukkuu ihu on hävinud või kadunud, mujale maetud langenu hauale ei saa mõjuvatel põhjustel minna), peetakse sobivas ruumis või paigas mälestustseremoonia, kuhu kutsutakse võimalusel nii hukkuu omaksed, struktuuriüksuse esindaja kui ka üksusekaaslased.

VIII MÄLESTUSE HOIDMINE

Lahkunute mälestamine

90. Iga üksus mälestab oma surma läbi lahkunud liikmeid vastavalt üksuse traditsioonidele ja struktuuri- või allüksuse juhatuse kinnitatud kavale. Soovitav on kord aastas üldkogul ette lugeda viimase aasta jooksul surma läbi lahkunute nimed ja väärikal viisil neid mälestada.

91. Surma läbi lahkunud Kaitseliidu ülemate, veeblite, auliikmete ja Valgeristi I klassi kavaleride mälestamist (sh hauale küünla ja/või pärja viimine) korraldavad Kaitseliidu veebel ja peakaplan. Struktuuriüksuste juhtide mälestuse hoidmine on struktuuriüksuse aukohus.

Kaitseliidu sümboli kasutamine hauatähisel

92. Kaitseliidu ülema, veebli, struktuuriüksuse juhi, auliikme ja Valgeristi I klassi kavaleri hauatähisele kinnitatakse või raiutakse omastega kokkuleppel Kaitseliidu sümboli (Kaitseliidu kotkas).

93. Teiste Kaitseliidu liikmete haul võivad hauatähise paigaldajad kasutada Kaitseliidu sümbolit, kooskõlastades selle eelnevalt struktuuriüksuse juhiga.

94. Kaitseliidu aukohus on hoolitseda oma juhtide ja sõjasangarite haudade säilimise ja korrashoiu eest.

IX MATUSE KORRALDAMISE KULUDE KATMINE

Kaitseliidu liikme matusekulud

95. Teenistuskohustuse täitmise tõttu hukkunud Kaitseliidu liikme matused korraldab Kaitseliit vastavalt Kaitseliidu seaduses sätestatud korrale (KLS § 65) ja katab kulud kaitseministri vastava määrusega kehtestatud tingimusel kuni 5000 euro ulatuses (kehtiv kaitseministri määrus: 14.04.2014 nr 16 „Teenistuskohustuste täitmise tõttu hukkunud Kaitseliidu liikme matused korraldamise kulu ulatus, tasumise tingimused ja kord“). Matusekuluks loetakse surnu matuseks ettevalmistamise, transportimise, tuhastamise või matmise ning leinatalituse kulu.

96. Kaitseliidu ülema ja veebli, auliikme ja Valgeristi I klassi kavaleri ning ametis oleva struktuuriüksuse juhi, keskjuhatause liikme ja vanematekogu esimehe matused korraldamise kulud kannab Kaitseliit keskest omatulude reservist kuni 3000 euro ulatuses.

97. Struktuuriüksus katab riigieelarvelistest vahenditest käesolevas juhendis ära toodud Kaitseliidu väärtuspaketi kulud kuni 150 euro ulatuses. Kaitseliidu liikme matusel osaleva delegatsiooni transpordikulud kantakse üksuse eelarvest struktuuriüksuse kehtestatud korras.

Rehabilitatsioon omastele (perele)

98. Teenistuskohustuse täitmise tõttu hukkuu omastele ettenähtud sotsiaalnõustamine ja psühholoogiline abi tagatakse nende soovi alusel ja organiseeritakse TVJ ToTeKe-se poolt.